

بوم خبر

آکادمیک شدن رشته موشن گرافیک کلید خورد

برگزاری نخستین رویداد

«هفت رنگ» در کشور

هفته گذشته رویداد «هفت رنگ» با کمک جمعی از فعالین این حوزه، انجمن طراحان گرافیک متحرک شهر تهران و دانشگاه سوره برگزار شد که استقبال از آن بیش از حد انتظار بود. در تمام طول هفته گذشته صندلی‌های سالن سینما دانشگاه سوره مدام پر و خالی می‌شد و علاقه‌مندان زیادی برای آموزش و یادگیری به آن‌جامی آمدند. مسئولان برگزاری بر این باورند که رویداد به اهدافی که داشت، رسیده است و این موضوع آغاز راه پر فراز و نشیبی است که طراحان گرافیک متحرک شهر تهران در پیش دارند.

حمید ابراهیم‌نیا درباره برگزاری نخستین رویداد «هفت رنگ» گفت: اتفاق خوبی بود که این جشنواره پل ارتباطی بین متخصصین و مجربین این حوزه و فضای آکادمیک و پژوهشی ایجاد کرد. این اتفاق برای اولین بار بود که در فضای موشن گرافیک رخ می‌داد؛ خیلی اتفاقی است چرا که زمینه‌ساز اتصال فضای علمی با این رشته شد و ارتباط با دانشگاه سوره و فضاهای آکادمیک در این حوزه، می‌تواند پیش زمینه به وجود آمدن یک رشته آکادمیک و دانشگاهی برای موشن گرافیک در کشور شود. مسابقاتی که در رویداد «هفت رنگ» برگزار شد برای ارتباط بین موشن گرافست‌ها در حوزه‌های مختلف بسیار تاثیر گذار بود و خیلی‌ها حتی از خارج از انجمن در این مسابقات شرکت کرده بودند.

او در ادامه تاکید کرد: در بخش پایان نامه و مقاله طبیعتاً به این دلیل که موشن گرافیک یک فعالیت جدید است مانند انستیم آن طور که باید ورودی خوبی داشته باشیم اما داوران یک نفر را به عنوان برگزیده انتخاب کردند که بسیار حائز اهمیت است. باید بر این موضوع تاکید داشت که رشته موشن گرافیک در دنیا رشته بسیار نوبی است و در کشور ما هم این رشته خیلی نو پا است. به طور کلی رشته آکادمیکی برای آن وجود ندارد بنابراین همین میزان استقبال نیز در رابطه با آن بسیار حائز اهمیت است. به نظر من رویداد «هفت رنگ» به همه اهدافی که داشت در این بخش رسیده است چون مهم‌ترین هدف این رویداد اتصال بین فضای پژوهشی و آموزشی با فضای حرفه‌ای بود که این موضوع اتفاق هم افتاد.



در این خصوص اعلام آمادگی برای تاسیس رشته موشن گرافیک هم از جانب دانشگاه سوره اتفاق افتاد و فقط نیاز است که متخصصین و دست‌اندرکاران برنامه‌ریزی را برای تدوین چنین رشته‌ای آغاز کنند تا به این حوزه که در کشور مان بسیار هم مقبول است سر و شکلی علمی تر و آموزشی تر داده شود تا فارغ‌التحصیلان بتوانند بر مبنای یک فضای آکادمیک تحصیل کنند.

جلال اشرفیان یکی از اعضای شورای سیاست‌گذاری «هفت رنگ» نیز درباره این رویداد گفت: به نظر من رویداد یا هفته آموزشی -پژوهشی «هفت رنگ» بهترین اتفاقی بود که در سال‌های اخیر در حوزه گرافیک متحرک رخ داده است. بهترین بخش آن بخش پژوهش، مقاله و پایان نامه بود که البته امسال به این دلیل که اولین دوره‌ای بود که برگزار می‌شد، یک مقاله بیشتر در این رویداد ارائه نشد که همین موضوع هم بسیار حائز اهمیت است. به نظرم این رویداد یک جهش برای شناخت بیشتر موشن گرافیک در کشور بود و زمینه‌ساز آکادمیک شدن این رشته را فراهم کرد. با توجه به اینکه این حوزه بسیار گسترده است به نظرم می‌تواند رویداد در سال‌های آینده کامل تر و بی نقص تر برگزار شود، با این حال فکر می‌کنم امسال این هفته آموزشی -پژوهشی به اهدافی که داشت رسید و خیلی خوب برگزار شد.

حسین فخمی مبدع

طرحی با عنوان «شهر هنر»

با «شهرک تندیسان» در

قالب یک مجموعه وسیع

هنر حجم است و سال‌ها

است زمینه‌های راه‌اندازی

آن را پی‌گیری می‌کند.

چنانکه فخمی عنوان

می‌کند قرار است در این

مجموعه نیازها و تعلقات

هنری و اجتماعی به صورت

شکل و فرم عرضه شود

داشته باشند. بیلبوردهایی که از سوی شهر داری به عنوان متولی ز زیباسازی شهر به جامعه عرضه می‌شوند بدون مطالعه بوده و بیشتر از اینکه فضای بصری افراد جامعه را تلطیف کنند اعصاب جامعه را متشنج کرده و از نظر بصری به بیننده لطمه می‌زنند، و با توجه به هزینه‌ای که برای آن می‌شود، کاربرد مفیدی ندارند. مجسمه‌هایی که در میدان شهری نیز نصب می‌شوند بدون تحقیق و مطالعه است و شما می‌بینید که مناسبیتی با فضای نصب شده ندارد و تعریفی هم از نصب آن در میدان وجود ندارد. این در حالی است که هر مجسمه در نوع خود یک کتاب است و این کتاب برای جامعه حرف‌ها دارد.

خیلی ساده می‌شود گفت پیام

اصلی شما در این پروژه بهره‌بردن از

ظرفیت‌ها و کارکردهای هنر در

عرصه زیست شهری است؟

بله، ما باور داریم که هنرمندی می‌تواند تأثیرگذار باشد، وقتی این اصل را باور کردیم باید ابتدا شرایط را برایش فراهم کنیم. کسی که در این فضا کار می‌کند نیاز دارد تا ابزار کار، فضا و مواد اولیه‌اش فراهم شود. اگر هنرمندی با هنرش در دنیا توانسته موفق شود کسانی که متولیان و مسئولان کشور هستند آن‌ها را حمایت کرده‌اند. ما ۲۰۰ سال پیش در همه جا آثار مان عرضه می‌شد و خواهان داشت، کارهای درخوری هم ارائه می‌شد و به نوعی کشور با آثار هنری اداره می‌شد اما در حال حاضر متأسفانه هنر مان دیگر این رواج را ندارد.

انجام شد. در مسیری که ما تا امروز دنبال کرده‌ایم، تنها فضایی واقع در بوستان جوانمردان به این کار اختصاص داده شده و اقدامات مطالعاتی نیز انجام گرفته است اما باقی کارها همچنان معلق است.

این طرح را از چه سال‌هایی در

ذهن داشتید؟

این طرح را از سال‌های قبل از انقلاب به وزارت فرهنگ و هنر سابق ارائه دادم که با ساخت آن موافقت شده بود اما در زمان انقلاب، از پی‌گیری و ساخت این مجموعه خودداری کردم و بعد از چند سال دوباره طرح ساخت این شهرک را ارائه دادم.

کارکردهای مشخص این

پروژه در صورت تحقق چه خواهد

بود؟

با اجرایی شدن این طرح می‌توان در رونق بازارهای داخلی و بین‌المللی، ایجاد زمینه کاربردی مجسمه‌سازی در صنایع مختلف، بهره‌گیری در فضاهای معماری و شهری، اشتغال‌زایی برای جوانان مستعد برنامه‌ریزی کرد. این شهرک در واقع محلی خواهد بود برای آموزش و فعالیت هنر جوان مجسمه ساز از مقطع دبستان تا مقطع دکترا که با چندین هدف و رویکرد، سال‌ها آن را مورد رازبایی و مطالعه قرار دادم. شهرک هنر ما را با دورهای از تاریخمان پیوند می‌دهد که هنر و صنعت مادر هم تنیده بود، اما از زمانی که از هنر مان دور شدیم دست‌نیز به سمت غرب دراز کردیم. غربی که خود بسیاری از الگوها و شیوه‌هایش را از شرق آموزش دیده بود. با اجرایی شدن طرح شهرک هنر، در حقیقت نسلی را تربیت خواهیم کرد که به صورت علمی و عملی این علوم را فرامی‌گیرند و می‌توانیم امید داشته باشیم که از طرح مبلمان شهری گرفته تا اتومبیل‌هایی که سوار می‌شویم تا لباسی که بر تن می‌کنیم همه و همه از طرح‌های وطنی استفاده کنند.

آیا در بطن این طرح این پیام

نهفته که توجه نهادهای متولی هنر

به این عرصه در حدمطلوبی نیست؟

این سازمان‌ها و نهادها به عنوان متولی، باید به روح مردم توجه نشان داده و روی آثار هنری بیشتر دقت



بهروز فائقیان

با اجرایی شدن طرح

شهرک هنر نسلی را تربیت

خواهیم کرد که به صورت

علمی و عملی روش‌های

خلق هنری را فرامی‌گیرند و

می‌توانیم امید داشته باشیم

که از طرح مبلمان شهری

تا لباسی که بر تن می‌کنیم،

همه و همه از طرح‌های

وطنی استفاده کنند

دستگاه‌ها قرار گیرد. نمونه‌هایی نظیر این شهرک در کشورهایی چون چین، ترکیه، آمریکا و اسپانیا وجود دارد اما متأسفانه علی‌رغم تلاش‌های من برای ساخت این شهرک هنوز اقدام خاصی صورت نگرفته است. این در حالی است که سال ۹۶ توسط شهرداری و شورای شهر برای این پروژه ۳ میلیارد تومان مصوب شد اما وقتی کاری انجام نشد در سال ۹۷، مبلغ ۱۰ میلیارد و امسال ۱۴ میلیارد تومان مصوب شد که عملاً بی‌نتیجه ماند و تنها اقدام انجام شده، مربوط به مطالعات مفهومی بود که

و کار آفرینی خواهد بود. او که تا امروز سودای تحقق این ایده را همچنان با قوت دنبال می‌کنند این روزها با عنوان «شهرک تندیسان» از این پروژه صحبت می‌کند. همین پی‌گیری‌های خستگی‌ناپذیر او در مسیر تحقق این ایده بهانه‌ای برای گفت‌وگو با این هنرمند را برای مروری بر چندوچون این ایده فراهم کرده است.

■ ■ ■

درباره ایده چندین و

چندساله تا با عنوان «شهر هنر» یا

«شهرک تندیسان» بر ایمان

بگویند.

طرح «شهر هنر» را از سال‌ها پیش به نهادهای دولتی پیشنهاد کرده‌ام و اکنون در کمال نارضایتی از اجرایی نشدن این طرح متأسفم. در حالی که این طرح به شورای شهر، وزارت تعاون، کار و امور اجتماعی، شهرداری تهران و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ارائه شده و خوشبختانه مورد توجه خاص نیز قرار گرفته است و به این ترتیب با حضور هر کدام از این مسئولان توافق شده تا به صورت طرحی ملی مورد حمایت این

حسین فخمی هنر آموخته دانشکده هنرهای زیبای مادرید دانشگاه کمپلتکس، و دارای درجه پروفسوری طراحی و مجسمه‌سازی خالق آثاری چون مجسمه تختی، مجسمه عروج و مجسمه مشهور صلح که در سال ۲۰۰۳ میلادی از سوی یونسکو به عنوان نماد جهانی صلح انتخاب شد، مجسمه‌ای از خیام را در سه نسخه مشابه ساخته که یکی از آن‌ها حالا در اکلاهما آمریکا جای گرفته است. حسین فخمی مبدع طرحی با عنوان «شهر هنر» در قالب یک مجموعه وسیع هنر حجم است و سال‌ها است زمینه‌های راه‌اندازی آن را پی‌گیری می‌کند. چنانکه فخمی عنوان می‌کند قرار است در این مجموعه نیازها و تعلقات هنری و اجتماعی به صورت شکل و فرم، عرضه شود و محصلین دوره‌های این مجموعه، علاوه بر فراگیری، معیارهای درست‌دین، درست‌اندیشیدن و درست کار کردن را تجربه کنند و ما حاصل این حضور، خودباوری، خود یافتگی



بهروز فائقیان

آیا ایده‌های هنری تنها به خلق و تولید اثر در فضای کارگاهی هنرمندان محدود می‌شود؟ و آیا دغدغه‌های آفرینندگان هنر را تنها می‌شود به ارائه اثر در گالری‌های هنری و موزه‌ها خلاصه کرد؟ شاید اغلب این‌طور به نظر بیاید اما گاهی هم ایده پردازی‌های هنرمندان فراتر از این‌ها و در اشکال بلند پروازانه‌ای ظهور می‌کند و ابعاد تازه‌ای از کارکردها و ظرفیت‌های ایده‌های هنری را پیش روی ما می‌گذارد. یکی از مصداق‌های چنین ایده پردازی‌های بلند پروازانه‌ای در هنرهای تجسمی کشور ما ایده «شهر هنر» است که از دهه‌ها پیش در ذهن پروفسور حسین فخمی، مجسمه‌ساز پیش‌کسوت پرورنده شده، هر چند تا امروز فرصت تحقق بخشیدن به این ایده و فراهم نشده است.

یادداشت

هنر و صنعت چگونه از یکدیگر تفکیک می‌شوند؟

تأملی بر مقوله مالکیت هنری

سامان افکار

مالکیت هنری چیست؟ آیا مالک، شخص حقوقی است یا شخص حقیقی؟ انواع حقوق هنری چیست؟ حق مادی است یا حق معنوی؟ در مباحث حقوقی هیچ تعریفی از هنر نشده است، ولی برای حقوق‌دانان تعریف هنر بسیار مهم است. حتی تعاریف عرفی نیز در این مبحث مورد توجه است؛ اینکه عرف خاص که در اینجا هنرمندان هستند، درباره هنر چه می‌گویند؟ به عنوان مثال یک حقوق‌دان درباره تعریف هنر خوش‌نویسی به بحث نمی‌نشیند، بلکه هر آنچه هنرمند خوش‌نویس بگوید بر آن صحه می‌گذارد. پس در تعاریف، بیشتر به تعاریف اهل هنر توجه خاص شده است؛ چون حقوق‌دانان برای دفاع از اثر هنری باید به اهل هنر در تعریفشان رجوع کنند.

مسئله مهمی که در این زمینه برای حقوق‌دانان مورد توجه است، تفکیک هنر از صنعت است. این مسئله برای حقوق‌دان‌ها آنجایی مورد توجه است که می‌خواهند صنایع دستنی و هنرهای دستی را از هم تفکیک کنند؛ آیا طراحی صنعتی هنر است یا صنعت؟ به عنوان مثال وقتی اتومبیلی را می‌سازیم، آن را طراحی می‌کنیم. در اینجا م‌ر تب کردن اجزای اتومبیل در کنار هم به عنوان یک سیستم، هنر محسوب می‌شود یا صنعت؟ قاعدتاً در اینجا اگر چه امر هنری اتفاق افتاده، این مسئله در قانون حقوق

صنعتی دنبال می‌شود نه در قانون مالکیت هنری. پس تعاریف در اینجا برای محازن اهمیت است تا بدانیم این مسئله حقوقی در کدام قوانین جای می‌گیرد.

هنر، هسته مرکزی صنایع خلاق است و کل فعالیت‌های این صنایع بر اساس نحوه ارتباطشان با حقوق مالکیت هنری دسته‌بندی می‌شوند. موضوعات امروز بازار جهانی هنر، تنها خرید و فروش آثار هنری، به عنوان دارایی نیست، بلکه خرید و فروش حقوق نشر و حق امتیاز هاهم هست. در واقع تجارت جهانی هنر به دو بخش دارایی‌های سرمایه‌ای ملموس (آثار هنری) و ناملموس (حقوق مالکیت) تقسیم شده است و جالب توجه این که درآمدهای حاصل از فروش دارایی‌های ناملموس بیشتر است. در حال حاضر هنر معاصر مهم‌ترین شیوه تولید هنری در دنیای هنر به شمار می‌رود و بنا به ویژگی‌های منحصر به فردش چالش‌هایی جدی برای بسیاری از علوم مرتبط از جمله حقوق مالکیت هنری به همراه داشته است. این چالش‌ها به سبب وضعیت ویژه کشور ما حادث تر هم شده‌اند. عبارت «مالکیت فکری» اشاره به ایده‌ها، اختراعات، فناوری، آثار هنری، موسیقی، ادبیات دارد که غیر ملموس هستند. لیکن وقتی به محصولی با شکل مادی در می‌آیند، دارای ارزش اقتصادی می‌شوند. بنابراین می‌توان گفت که مالکیت فکری، کاربرد تجاری از ایده‌ها برای حل چالش‌های هنری و فنی است.



زیرا محصول، فی نفسه فقط یک محصول نیست بلکه ایده خاصی که پشت آن نهفته است و طرز بیان آن نیز دارای اهمیت است. عبارت «مالکیت» برای توصیف این ارزش به کار می‌رود، زیرا به اختراعات و آثار که اشخاص در ارتباط با آن ادعای مالکیت می‌کنند، اشاره می‌کند. مالکیت دارای اهمیت است زیرا آن گونه که تجربه نشان می‌دهد که دستیابی اقتصادی بالقوه، انگیزه قوی نوآوری را فراهم می‌سازد. حق مؤلف برای خلاقیت انسان امری ضروری است، زیرا به پدیدآورندگان انگیزه لازم را از طریق شناسایی و پاداش‌های اقتصادی مناسب می‌دهد. به موجب این نظام حقوقی، این اطمینان برای پدیدآورندگان بوجود می‌آید که آثارشان بدون هراس از کپی غیر مجاز و سرقت، منتشر شود و در مقابل نیز کمک شایانی به دسترسی و توسعه ممتنع شدن از فرهنگ، دانش و سرگرمی در جهان می‌کند.

حقوق مالکیت ادبی و هنری نیز به عنوان یکی از شاخه‌های

حقوق مالکیت فکری، از اصول و قواعدی پیروی می‌کند. از جمله اصول حاکم بر این قسم از حقوق، حمایت، بدون در نظر گرفتن نوع و شکل ارائه آن است. بدین معنا که مؤلف، به محض ایجاد اثر فکری با آن ارتباط یافته و در حقیقت شخصیت وی با آن گره می‌خورد. آثار ادبی و هنری، صرف نظر از نوع (اعم از ادبی، موسیقایی، هنری، سینمایی و...)، شکل ارائه (اعم از کتبی، شفاهی و...)، تنها به شرط اصالت، مورد حمایت قانونگذار هستند. منظور از اصیل بودن اثر، خلق آن توسط خود شخص پدیدآورنده است و شخصیت وی در آن اثر متبلور می‌شود.

آن چه در دنیای امروز ضرورت دارد، استفاده دولت‌ها از نظام مالکیت فکری در جهت پیشبرد کشورشان به سمت توسعه اقتصادی است. لازم به ذکر است که مالکیت فکری از تلاش‌های خلاقانه اندیشه‌های انسان حاصل می‌شود و در جهت تشویق فعالیت‌های مبدعانه و نوآوری تلاش می‌کند. بنابراین، حمایت کافی و مؤثر از مالکیت فکری بوسیله ایجاد انحصار قانونی برای مؤلفان و تولیدکنندگان کالاها و خدمات و همچنین استفاده و تقویت این انحصار در حدود قانونی، انگیزه لازم را در جهت بروز خلاقیت فراهم می‌کند و مصرف‌کنندگان نیز در فضای بازاری مناسبی از مبادله کالاها و خدمات مبتنی بر مالکیت فکری بهره‌مند می‌شوند. در حقیقت، حقوق مالکیت فکری به منظور حمایت از کالاها و خدمات ناشی از تلاش‌های خلاقانه مؤلفان و تولیدکنندگان این گونه آثار ایجاد شده است و آن چه کشورها با وضع نظام مالکیت فکری و حمایت از آن در صدد دستیابی به آن هستند، ایجاد رفاه اقتصادی و اجتماعی برای جامعه است.